

1. Shrnutí

- Ekonomika ČR navázala v 1. čtvrtletí 2016 na úspěšný vývoj vloni, když HDP¹ i hrubá přidaná hodnota stouply v meziročním srovnání shodně o 3,0 %. Tempa růstu obou ukazatelů nicméně oslabila (z +4,3 % v roce 2015 u HDP a +3,7 % v případě hrubé přidané hodnoty), neboť se v nich začala projevovat vysoká srovnávací základna 1. čtvrtletí 2015 a pokles investic sektoru vládních institucí související s ukončováním čerpání z evropských fondů v programovém období 2007–2013. V porovnání s vývojem HDP v EU (+1,8 %) nicméně přetrval růst tuzemské ekonomiky silnější, vyšší meziroční přírůstky si Česko připisovalo již desáté čtvrtletí v řadě. Výrazněji než ČR expandovalo z Unie podle dosud známých údajů pouze pět zemí. Příznivý vývoj ekonomiky byl založený na zvyšující se domácí poptávce, především výdajích na konečnou spotřebu domácností, již druhé čtvrtletí se v něm projevoval pozitivně i zlepšující se výsledek zahraničního obchodu.² K růstu docházelo v nízkoinflačním prostředí a byl podporován úvěrovou dynamikou. Projevil se v dalším zlepšení situace na trhu práce, vnějších ekonomických vztahů i hospodaření státu.
- Mezičtvrtletní vývoj HDP a hrubé přidané hodnoty indikuje, že česká ekonomika začala zpomalovat již ve 4. čtvrtletí vloni. Dynamika HDP poklesla na 0,4 % a stejným tempem se HDP zvýšil i v 1. čtvrtletí 2016. Přírůstek hrubé přidané hodnoty činil 0,3 a 0,5 %. Ekonomika rostla nejpomaleji od 1. poloviny roku 2014.
- Spotřeba domácností narostla v 1. čtvrtletí o 3,1 % meziročně a na růstu ekonomiky se podílela 1,5 p.b. Vysokou dynamiku z loňského roku si zachovala i spotřeba vládních institucí (+2,9 %, +0,6 p.b.). Investice (tvorba hrubého fixního kapitálu) se při výrazném poklesu investic do ostatních budov a staveb a stagnujících investicích do ICT, ostatních strojů a zařízení a produktů duševního vlastnictví zvýšily nejméně za poslední dva roky (+0,6 %, +0,1 p.b.). Změna zásob k růstu přidala 0,2 p.b., zahraniční obchod se na něm podílel 0,7 p.b. Na straně nabídky se v růstu ekonomiky proti 1. čtvrtletí 2015 nadále projevovala zejména velmi dobrá kondice zpracovatelského průmyslu (+6,4 %, +1,7 p.b.). Dařilo se i službám, které přidaly 1,4 p.b. Stavebnictví se na růstu již nepodílelo, nepřispěl k němu ale ani soubor odvětví zahrnující agrární sektor spolu s lesnictvím a rybářstvím. Pokles produkce odvětví energetiky se odrazil v nižší hrubé přidané hodnotě nezpracovatelských průmyslových odvětví (-0,1 p.b.).
- Přebytek běžného účtu platební bilance se v 1. čtvrtletí 2016 zvýšil meziročně o 21,9 mld. korun a poprvé v historii přesáhl hranici 100 miliard. Ve směru jeho zlepšení působil slabší odliv důchodů z přímých investic a vyšší přebytek výkonové bilance. Přetrval vysoký zájem zahraničních investorů o tuzemské vládní dluhopisy, během prvních tří měsíců jich v očekávání budoucího posílení koruny nakoupili za 81,4 mld.
- Celková cenová hladina narostla v 1. čtvrtletí podle implicitního deflátoru HDP o 1,1 % meziročně, především díky kladným směnným relacím. Růst spotřebitelských cen zůstal slabý (+0,5 %). Deflační vývoj v průmyslu se prohloubil, do poklesu se vrátily ceny zemědělských výrobců a mírná deflace byla třetí čtvrtletí v řadě patrná i v tržních službách. Realizované ceny starších bytů v Praze narostly v prostředí rekordně nízkých úrokových sazeb z úvěrů na bydlení o 5,7 %, v ostatních regionech dokonce o 9,3 %.
- Trh práce profitoval z pokračujícího svižného růstu ekonomiky. Celková zaměstnanost v pojetí národních účtů (5,26 mil. osob) i její mezičtvrtletní růst (o 1,5 %) byly nejvyšší v historii samostatné ČR. Úřady práce nabízely na konci března 117 tis. volných míst, nejvíce od října 2008. Přetrvával územní i kvalifikační nesoulad mezi nabídkou volných pozic a strukturou uchazečů o práci. Obecná míra nezaměstnanosti se snižovala až na nejnižší hodnotu v rámci států EU (4,1 % v březnu). Meziroční růst průměrných mezd zrychlil na 4,4 %, medián mezd se zvýšil o 6,5 %, nejvíce od roku 2008. Polepšili si hlavně zaměstnanci v odvětvích s nízkou úrovní mezd. Mezi odvětvovými i meziregionální mzdové diference se snížily.
- Měnové podmínky zůstaly uvolněné a projevovaly se v rychlém růstu harmonizovaného měnového agregátu M3 (v březnu o 9,4 % meziročně). Objem jednodenních vkladů se zvýšil o 303 mld. korun a oběživa o 38 mld., avšak úhrn méně likvidních peněz poklesl proti březnu 2015 o 26 mld. Dynamika úvěrů domácnostem zůstala na úrovni 4. čtvrtletí předchozího roku (rostly více než 7% meziročním tempem), stejně tak samotných úvěrů na bydlení. Úvěry nefinančním podnikům mírně zpomalily, proti průměrnému růstu za celý rok 2015 byla jejich dynamika ale silnější.
- Státní rozpočet skončil za první tři měsíce rekordním přebytkem (43,6 mld. korun). Při slabém růstu běžných i kapitálových výdajů reflektoval především zvýšení daňových příjmů vč. pojistného (+6,3 %), jakož i doznívající efekt přílivu transferů z EU (vázaných na předchozí programové období).

¹ Data o HDP, hrubé přidané hodnotě a jejich složkách jsou vyjádřena ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje byly zveřejněny 3. 6. 2016 a zpřesnění bude publikováno 1. 7. 2016.

² Jde o rozklad změny HDP bez vyloučení dovozu pro konečné užití.

